

Narekening wetsvoorstellen Belgische vermogensbelasting*

Arthur Apostel[†]

19 september 2026

Kerninzichten

- **Het vermogen in België is groot en wordt in verhouding tot het nationaal inkomen steeds omvangrijker.** In 2024 bedroeg het totaal netto privévermogen in België 3 350 miljard euro. Dit bedrag komt overeen met 6.5 keer het netto nationaal inkomen, een van de hoogste vermogensinkomensratios ter wereld. In 1980 was het totaal netto privévermogen slechts goed voor 850 miljard euro of iets meer dan 3.5 keer het netto nationaal inkomen. Het belang van vermogen ten opzichte van inkomen steeg dus met 80% op 40 jaar tijd.
- **De top 1% bezit ongeveer 22% van het vermogen in België.** Om de opbrengst van een vermogensbelasting in te schatten, is het noodzakelijk zicht te hebben op hoe vermogen verdeeld is over de bevolking. In België is er geen vermogensregister en moet de verdeling daarom geschat worden. In 2022 bedroeg het geschatte vermogensaandeel van de top 1% ongeveer 22%. 7% van de Belgische volwassenen bezit meer dan 1 miljoen euro nettovermogen en 1.5% bezit meer dan 2.5 miljoen.
- **De gedragsrespons op een vermogensbelasting is in belangrijke mate beleidsafhankelijk.** Belastingplichtigen kunnen op verschillende manieren op een vermogensbelasting reageren: meer of minder gaan sparen en werken, onderrapportering, verplaatsing van vermogen naar het buitenland, veranderen van hun vermogenssamenstelling, of migreren. Het effect van een vermogensbelasting met een gematigd tarief op sparen en werken lijkt beperkt. De andere gedragseffecten zijn sterk beleidsafhankelijk en kunnen tegengegaan worden door slimme ontwerpkeuzes.
- **Een Belgische vermogensbelasting kan jaarlijks tussen 2.2 en 11.7 miljard opleveren, afhankelijk van het voorstel en de veronderstelde gedragseffecten.** Het Ecolo-Groen wetsvoorstel zou de top 1.5% van de belastingplichtigen treffen en 2.7-3.5 miljard kunnen opbrengen. Het PS wetsvoorstel belast de top 0.5% meest vermogenden en kan 2.2-3.1 miljard opbrengen. Het PVDA-PTB wetsvoorstel raakt eveneens de top 1.5% meest vermogenden en kan 4.1-11.7 miljard opbrengen. Door databeperkingen komt de narekening van het PVDA-PTB voorstel met grotere onzekerheid dan de narekening van de andere twee voorstellen.

*Dank aan Freddy Heylen, Marthe Mareels, Christophe Van Langenhove, Jakub Verschoore en de GEI-redactieraad voor hun nuttige opmerkingen en suggesties.

[†]Vakgroep Economie, Universiteit Gent. Email: arthur.apostel@ugent.be. Website: arthurapostel.github.io.

- **De totale belastingdruk op vermogen in België bedraagt ongeveer 2% en zou toenemen met 0.1-0.4%-punt, afhankelijk van het voorstel en de veronderstelde gedragseffecten.** In het Ecolo-Groen voorstel bedraagt de stijging 0.08-0.11%-punt, in het PS-voorstel 0.07-0.10%-punt en in het PVDA-PTB-voorstel 0.13-0.36%-punt.

Inleiding

Op 22 september vindt in het federaal parlement een hoorzitting plaats over drie wetsvoorstellen voor een Belgische vermogensbelasting. Dit Gentse Economische Inzicht (GEI) analyseert het opbrengstpotentieel en de belastingincidentie van deze voorstellen. De bredere wenselijkheid van een vermogensbelasting hangt ook af van praktische en normatieve overwegingen die hier niet aan bod komen.

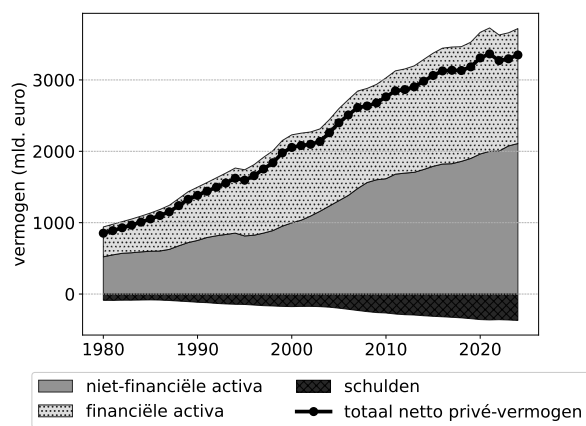
In wat volgt ga ik eerst kort in op het totale vermogen in België. Daarna bespreek ik wat er geweten is over hoe dit vermogen verdeeld is over de bevolking. Vervolgens geef ik een overzicht van de wetenschappelijke literatuur rond hoe belastingplichtigen op een vermogensbelasting reageren. Dan volgt een schatting van het opbrengstpotentieel en de belastingincidentie van de drie wetsvoorstellen, rekening houdende met de gedragseffecten die in de literatuur gevonden worden. Ten slotte bespreek ik de totale belastingdruk op vermogen in België en hoe deze zou toenemen onder de wetsvoorstellen.

Gelijktijdig met dit GEI wordt een technische bijlage gepubliceerd die sommige methodologische keuzes verder toelicht en bijkomende resultaten presenteert. Deze technische bijlage is hier beschikbaar: https://arthurapostel.github.io/assets/hoorzitting/26_09_22_Apostel_technische_bijlage.pdf.

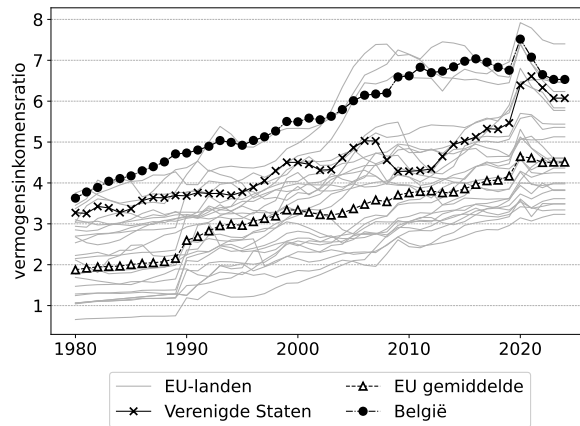
Vermogen in België is groot en wordt in verhouding tot het nationaal inkomen steeds omvangrijker

Het vermogen in België is groot en wordt in verhouding tot het nationaal inkomen steeds omvangrijker. In 2024 bedroeg het totaal netto privévermogen in België 3 350 miljard euro (Figuur 1, paneel a). Dit bedrag komt overeen met 6.5 keer het netto nationaal inkomen, een van de hoogste vermogensinkomensratios ter wereld (Figuur 1, paneel b). In 1980 was het totaal netto privévermogen slechts goed voor 850 miljard euro of iets meer dan 3.5 keer het netto nationaal inkomen. Het belang van vermogen ten opzichte van inkomen steeg dus met 80% op 40 jaar tijd.¹

¹Cijfers van wid.world, uitgedrukt in euro's van 2024.

(a) Totaal netto privévermogen in België

(b) Vermogensinkomensratio in België en referentielanden

Figuur 1: Totaal netto privévermogen (paneel a) en vermogensinkomensratio (paneel b) in België, 1980-2024. Totaal netto privévermogen is het totale vermogen van huishoudens en non-profit instellingen, min de schulden van deze sectoren. Totaal netto privévermogen is uitgedrukt in euro's van 2024. **Bron:** wid.world.

Top 1% bezit 22% van het vermogen in België

Om de opbrengst van een vermogensbelasting te kunnen inschatten, is het noodzakelijk om te weten hoe het vermogen verdeeld is over de bevolking. In België is er geen door de overheid opgesteld vermogensregister, en moet de verdeling van de vermogens dus geschat worden.

Schatten hoe vermogen in een land is verdeeld kan op drie manieren: (i) via informatie over vermogensinkomsten van belastingplichtigen; (ii) door een steekproef van de bevolking te bevragen naar hun vermogen (vermogensenquête); en (iii) via informatie uit erfenisaangiftes. Deze drie benaderingen worden verder toegelicht in **Box 1**.

Box 1: Drie benaderingen om vermogensongelijkheid te schatten

Er zijn drie benaderingen om de vermogensongelijkheid in een land te schatten.^a

Ten eerste kan informatie over vermogensinkomsten van belastingplichtigen gekoppeld worden aan een veronderstelling over de gemiddelde opbrengstvoet om het individueel vermogen te schatten en vervolgens over deze individuele vermogens de verdeling te berekenen. Deze methode kan niet op het hedendaagse België worden toegepast, aangezien vermogensinkomsten aan de bron belast worden en de overheid er dus onvoldoende zicht op heeft op individueel niveau.^b

Ten tweede kan een steekproef van de bevolking rechtstreeks bevraagd worden naar hun vermogen (vermogensenquête). Dergelijke enquêtes kennen twee belangrijke beperkingen: rijke gezinnen worden vaak niet in de steekproef opgenomen en deelnemers zijn geneigd hun vermogen te onderschatten. Voor beide beperkingen bestaan correctiemethoden. De afwezigheid van rijke gezinnen wordt gewoonlijk opgelost door de enquêtedata uit te brei-

den met een verbeterde schatting voor de top van de verdeling, gebaseerd op de combinatie van enquêtegegevens met journalistieke rijkenlijsten. De onderrapportering kan worden gecorrigeerd door de enquêtedata te herschalen zodat de totale waarde per vermogenscategorie overeenstemt met de nationale rekeningen. Beide correcties introduceren wel bijkomende onzekerheid.

Een derde benadering maakt gebruik van erfenisaangiften. In België is het nettovermogen bij overlijden bekend via de verplichte erfenisaangifte. Door aan overledenen gewichten toe te kennen die corrigeren voor het feit dat sterfte niet willekeurig is (*differentiële methode*), kan een representatieve schatting van de vermogensverdeling bekomen worden.^c Wanneer onvoldoende sociodemografische informatie beschikbaar is, kan ook een simpeler alternatief gebruikt worden dat aan alle overledenen hetzelfde gewicht toekent (*gemiddelde methode*). Hoewel de differentiële methode preciezer is, leveren beide methoden gelijkaardige resultaten op voor de top van de verdeling.

^aDe technische bijlage bespreekt nog een vierde benadering, namelijk het linken van verschillende administratieve datasets met vermogensinformatie voor onderzoeksdoeleinden. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland, is dit in België echter wettelijk niet mogelijk.

^bTussenpersonen die de bronheffing inhouden rapporteren namelijk niet op individueel niveau aan de overheid.

^cIn de technische bijlage wordt deze methode verder toegelicht met een eenvoudig voorbeeld.

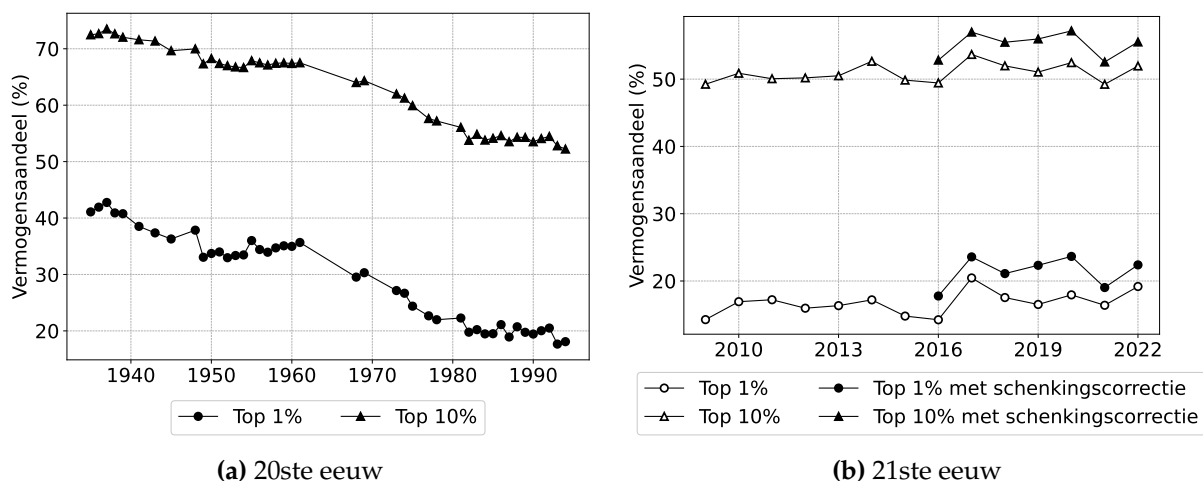
In recent onderzoek maak ik gebruik van alle voor België beschikbare erfenissendata om de vermogensongelijkheid in te schatten (Apostel 2025). Voor de 20ste eeuw kan enkel de gemiddelde methode (zie Box 1) worden toegepast, aangezien er te weinig informatie voorhanden is voor de differentiële methode. In de 20ste eeuw blijkt de vermogensconcentratie sterk gedaald (Figuur 2, paneel a). Waar de top 1% in 1935 nog 40% van het vermogen bezat, daalde dit tot ongeveer 20% aan het einde van de eeuw.

Voor de 21ste eeuw kan de meer betrouwbare differentiële methode wel worden toegepast. De resultaten wijzen erop dat de vermogensongelijkheid in deze periode ongeveer stabiel is gebleven (Figuur 2, paneel b). Voor 2022 (het meest recente jaar waarvoor data beschikbaar is) wordt het vermogen van de top 1% geschat op ongeveer 22%.

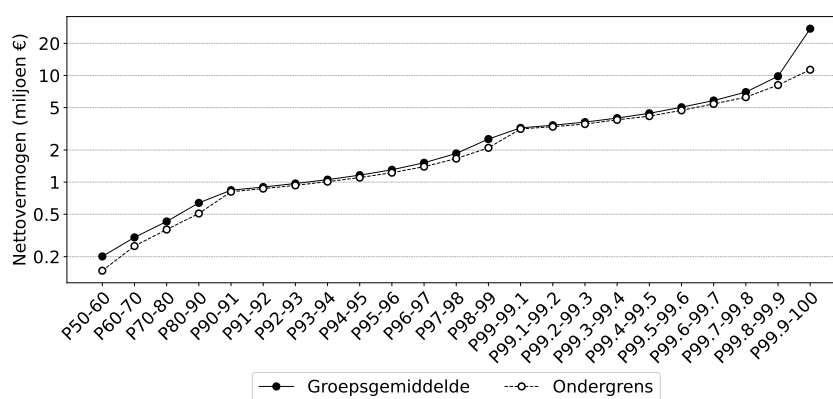
Op basis van de herwogen erfenissendata kan ook een schatting gemaakt worden van het minimumvermogen en het gemiddelde vermogen door de vermogensverdeling heen (Figuur 3). Het minimumvermogen om tot de top 1% rijkste individuen te behoren ligt (uitgedrukt in 2026 euro's²) op ongeveer 3.2 miljoen euro, terwijl het gemiddelde vermogen van deze groep ongeveer 7.4 miljoen euro is. Voor de top 0.1% ligt het minimumvermogen op ongeveer 11 miljoen euro, terwijl het gemiddelde vermogen ongeveer 27 miljoen euro bedraagt.

Omgekeerd kan ook berekend worden hoeveel procent van de bevolking zich boven of onder een bepaald nettovermogensgrens bevindt. Zo bezit 93% van Belgische volwassenen minder dan 1 miljoen euro nettovermogen en 98.5% bezit minder dan 2.5 miljoen (Figuur 3).

²De cijfers zijn herschaald naar de nationale rekeningen voor het eerste kwartaal van 2026, zie de uitleg bij Figuur 3. Deze correctie houdt dus ook rekening met de reële activagroei, niet louter met waardeinstijgingen.

Figuur 2: Vermogensaandeel van de top 1% en top 10% in België, 20ste eeuw (paneel a) en 21ste eeuw (paneel b). Verdeling van het nettovermogen per volwassene (20 jaar en ouder) op basis van herwogen erfenissendata. In de resultaten voor de 21ste eeuw wordt ook gecorrigeerd voor schenkingen vlak voor overlijden. De reden hiervoor is dat schenkingen aanzienlijk minder belast worden dan erfenissen, waardoor vooral aan de top van de verdeling vlak voor overlijden aanzienlijke bedragen worden geschonken (Apostel 2026a). Niet corrigeren voor schenkingen leidt dan tot een onderschatting van de vermogensongelijkheid. Een dergelijke reeks is door databeperkingen slechts mogelijk vanaf 2016, daarom wordt voor eerdere jaren ook een reeks zonder schenkingscorrectie getoond. In de 20ste eeuw is een dergelijke correctie niet nodig aangezien schenkingen toen nog tegen hetzelfde tarief als erfenissen werden belast (Apostel 2026b). Het is belangrijk om naar de trend over verschillende jaren heen te kijken eerder dan naar individuele jaren, aangezien toevallige verschillen in het aantal zeer rijke individuen dat sterft van jaar tot jaar tot enige ruis in de schattingen leidt. **Bron:** Apostel (2025).

Figuur 3: Ondergrens en gemiddelde van het nettovermogen per percentielgroep in België, eerste kwartaal van 2026. Nettovermogen per volwassene (20 jaar en ouder) op basis van de herwogen erfenissendata met schenkingscorrectie (zie Box 2 voor meer uitleg over deze correctie). De cijfers zijn het gemiddelde van de schattingen voor 2020-2022, herschaald naar de nationale rekeningen voor het eerste kwartaal van 2026 (zelfde inputdata als voor de narekening van de vermogensbelastingconfiguraties). De ondergrens is het vermogen van de minst vermogende persoon in de groep, het groepsgemiddelde het gemiddelde vermogen van alle personen in de groep. De verticale as is logaritmisch. De onderste helft van de verdeling wordt niet getoond. **Bron:** Eigen berekeningen op basis van Apostel (2025).

De erfenissenbenadering is een schattingsmethode, en komt dus met beperkingen en onzekerheid. De correcties voor deze beperkingen en onzekerheid worden kort toegelicht in **Box 2**. Over het algemeen lijken de resultaten van de erfenissenbenadering voor België erg betrouwbaar. Alternatieve methodologische keuzes beïnvloeden de resultaten namelijk weinig.

Box 2: Beperkingen en onzekerheid van schatting op basis van erfenissendata

Het gebruik van erfenissendata kent beperkingen, waarvoor op verschillende manieren wordt gecorrigeerd. De belangrijkste beperking is belastingontwijking en -ontduiking, wat kan leiden tot een onderschatting van de vermogensongelijkheid. Voor de 21ste eeuw zijn drie correcties mogelijk: (i) geregistreerde schenkingen vlak voor overlijden worden toegevoegd aan de erfenissendata;^a (ii) schattingen van 'off-shore' (i.e. in belastingparadijzen aangehouden) vermogen worden toegevoegd; en (iii) het bruto belastbaar vermogen in private stichtingen wordt toegewezen aan de top van de verdeling. In Apostel (2025) leiden deze correcties tot een topaandeel dat enkele procentpunten hoger ligt, maar dat eveneens stabiel blijft in recente jaren. Voor de 20ste eeuw is dergelijke informatie helaas niet beschikbaar.

In de schattingen getoond in de hoofdttekst en onderliggend aan de narekening wordt enkel de correctie voor schenkingen vlak voor overlijden toegepast, aangezien de correcties voor off-shore vermogen en private stichtingen met meer onzekerheid komen en niet aan individuen toerekenbaar zijn.

Daarnaast worden de herwogen erfenissendata ook herschaald met de nationale rekeningen. Die herschaling zorgt ervoor dat de totale waarde per vermogenscategorie in de erfenissendata overeenstemt met de nationale rekeningen, en corrigeert dus voor categorie-specifieke afwijkingen die de verdeling zouden kunnen vertekenen. Deze herschaling heeft weinig impact op zowel het niveau als de evolutie van de vermogensongelijkheid, wat de betrouwbaarheid van de resultaten ondersteunt. De herschaalde erfenissendata worden ook als basis gebruikt voor de ramingen van het opbrengstpotentieel verderop in dit GEI.

^aDeze correctie is nodig omdat schenkingen in recente jaren (maar niet in de 20ste eeuw, zie Apostel 2026b) aanzienlijk minder belast worden dan erfenissen. Dat zorgt ervoor dat vooral aan de top van de verdeling aanzienlijke bedragen geschonken worden vlak voor overlijden (Apostel 2026a). Als deze schenkingen vlak voor overlijden niet in rekening worden gebracht, zou de vermogensongelijkheid dus onderschat worden.

Naast het onderzoek op basis van erfenissendata zijn er ook andere schattingen van de Belgische vermogensongelijkheid beschikbaar.³ Voor de 20ste eeuw komen zowel de trend als het niveau in de hier gehanteerde data op basis van erfenissen overeen met twee oudere studies op basis van vermogensinkomstendata (toen wel nog beschikbaar) en met recenter ander werk op basis van erfenissendata.

Voor de 21ste eeuw zijn in ander werk enkel enquêtegebaseerde schattingen beschikbaar. Sommige daarvan liggen qua niveau in lijn met de erfenissenbenadering, terwijl andere een grotere vermogensconcentratie aan de top vinden. Deze hogere schattingen kunnen mogelijk deels

³Zie p21-23 in Apostel (2025) voor een overzicht van de verschillende studies.

verklaard worden door methodologische beperkingen in eerder onderzoek.

Wat de trend betreft in de 21ste eeuw, suggereert een recente enquêtegebaseerde studie van de Europese Centrale Bank (ECB) dat de vermogensconcentratie aan de top de laatste jaren (licht) gedaald zou zijn in België (ECB 2024). Deze bevinding contrasteert met de trend in het onderzoek op basis van erfenissendata, dat een stabiele vermogensconcentratie aan de top vindt. De stabiele trend op basis van de erfenissenbenadering is zeer robuust (dat wil zeggen, lijkt weinig gevoelig voor methodologische keuzes en daarom betrouwbaar).

Naast de vergelijking met eerder onderzoek voor België, is het ook mogelijk om te vergelijken met langetermijnschattingen voor andere Europese landen.⁴ Hieruit blijkt dat de evolutie van de Belgische vermogensongelijkheid in lijn ligt met de evolutie in andere Europese landen.

Gedragrespons op vermogensbelasting is in belangrijke mate beleidsafhankelijk

De impact van een vermogensbelasting hangt af van de manier waarop belastingplichtigen reageren. Hier ga ik kort in op de (beperkte) wetenschappelijke literatuur rond gedragseffecten van vermogensbelastingen. Ik baseer me daarbij voornamelijk op een recente literatuurstudie van Advani en Tarrant (2021).

Er zijn verschillende manieren waarop belastingplichtigen kunnen reageren. Sommige reacties zijn er enkel op gericht het belastbaar vermogen te doen dalen, maar hebben geen impact op het totaal opgebouwde vermogen in een land. Andere reacties zullen wel impact hebben op dat totale vermogen.

Ten eerste kunnen belastingplichtigen op een vermogensbelasting reageren door hun *spaargedrag of arbeidsaanbod* aanpassen. Theoretisch gezien is het effect onduidelijk: belastingplichtigen zouden minder kunnen gaan sparen of werken omdat de opbrengst van sparen of werken lager wordt (substitutie-effect), maar ze zouden ook meer kunnen gaan sparen of werken om het verlies aan vermogen/inkomen te compenseren (inkomenseffect). De resultaten van empirisch onderzoek wijzen op een beperkte spaar- en werkrespons die soms zelfs positief is.

Daarnaast zouden belastingplichtigen hun vermogen ook kunnen *onderrapporteren*. Empirisch onderzoek wijst op relatief belangrijke onderrapportering van vermogen wanneer belastingplichtigen zelf hun vermogen moeten aangeven.

Ten derde kunnen belastingplichtigen hun vermogen ook naar het buitenland *verplaatsen* (*off-shoring*). De beschikbare studies suggereren dat off-shoring vooral voorkomt aan de bovenkant van de vermogensverdeling en recent daalde naar aanleiding van de doorgedreven automatische gegevensuitwisseling tussen landen.

Vervolgens zouden belastingplichtigen hun vermogen ook kunnen *herstructureren* (*portfolio-*

⁴Zie p23-24 in Apostel (2025) voor een overzicht van de verschillende studies.

shifting) om zo minder belastbaar vermogen aan te houden. Er is duidelijke empirische evidentie dat belastingplichtigen hun vermogenssamenstelling verschuiven naar minder belastbare of moeilijker te waarderen activa als reactie op een vermogensbelasting.

Ten slotte kunnen belastingplichtigen ook reageren door te *migreren*. Het beschikbare onderzoek wijst op een klein negatief internationaal migratie-effect. Wel blijkt dat een vermogensbelasting ingevoerd op regionaal niveau of een tarief dat verschilt per regio een niet te verwaarlozen interne migratie kan teweegbrengen.

Deze gedragseffecten zijn sterk beleidsafhankelijk. Onderrapportering van binnenlands vermogen kan worden aangepakt door derde partijen rechtstreeks aan de belastingautoriteiten te doen rapporteren. Verplaatsen van vermogen naar het buitenland is oplosbaar door het invoeren van een belasting op het wereldwijd vermogen. Sinds de recente automatische uitwisseling van belastinggegevens tussen 120 landen is zoiets ook in de praktijk afdwingbaar. Portfolio-shifting kan worden tegengegaan door te kiezen voor een hoge initiële vermogensdrempel, eerder dan voor vrijstellingen, zoals een voor de gezinswoning. Rijke gezinnen die effectief naar het buitenland verhuizen, kunnen een ‘exit tax’ (zoals al bestaat in de VS) of een ‘tail tax’ (zoals al bestaat in Nederland voor de erf- en schenkbelasting) opgelegd krijgen, waarbij ze eenmalig of nog enige tijd aan een vermogensbelasting onderworpen zijn.

Een redelijke inschatting van de totale gedragseffecten op basis van de literatuur is dat een slim ontworpen vermogensbelasting met een tarief van 1% de belastbare basis met 7-17% zou verminderen.⁵

Opbrengstpotentieel en belastingincidentie van een Belgische vermogensbelasting

Op 22 september worden in de commissie Financiën en Begroting van het federaal parlement drie wetsvoorstellen voor een Belgische vermogensbelasting besproken. Zowel de Ecolo-Groen, PS als PVDA-PTB vermogensbelastingconfiguraties hebben een progressieve tariefstructuur (Tabel 1).

De voorstellen verschillen op vier belangrijke vlakken. Ten eerste zijn de marginale tarieven van PVDA-PTB aanzienlijk hoger dan die van Ecolo-Groen en PS (tot 3% tegenover respectievelijk 1.2% en 2%). Ten tweede belasten Ecolo-Groen en PS op individueel niveau, terwijl PVDA-PTB op gezinsniveau belast. Dit betekent dat bij PVDA-PTB het vermogen van partners wordt samengeteld, waardoor een gezin sneller in een hogere schijf terechtkomt. Ten derde wordt in het PS voorstel het bruto vermogen belast (zonder aftrek van schulden), terwijl in de andere twee voorstellen het netto vermogen wordt belast (na aftrek van schulden). Ten slotte wordt in het Ecolo-Groen voorstel vermogen belast vanaf 2.5 miljoen euro (op individueel niveau en netto), in het PVDA-PTB voorstel vanaf 5 miljoen euro (op gezinsniveau en netto) en in het PS

⁵Zoals beargumenteerd door Advani en Tarrant (2021). Deze gedragseffecten worden technisch gezien uitgedrukt als elasticiteit $\varepsilon = \frac{\partial W/W}{\partial(1-t)/(1-t)}$.

voorstel vanaf 5 miljoen euro (op individueel niveau en bruto).

Er is een belangrijke databeperking bij de narekening van het PVDA-PTB voorstel, omdat in het PVDA-PTB voorstel op gezinsniveau wordt belast. De vermogensverdeling gebaseerd op de herwogen erfenissendata is enkel op individueel niveau beschikbaar. Om de narekening toch uit te voeren, worden de drempelwaarden van het PVDA-PTB voorstel gedeeld door twee (2% tarief start bij 2.5 miljoen euro individueel vermogen in plaats van 5 miljoen euro gezinsvermogen, en 3% tarief bij 5 miljoen euro individueel vermogen in plaats van 10 miljoen euro gezinsvermogen). Deze assumptie komt overeen met de veronderstelling dat elk gezin bestaat uit twee volwassenen met een gelijk aandeel in het gezinsvermogen. Na de aanpassing van de drempelwaarden wordt de narekening van het PVDA-PTB voorstel dan op individueel niveau uitgevoerd, net zoals voor de andere twee voorstellen. **Box 3** bespreekt de mogelijke impact van deze assumptie op de resultaten.

Tabel 1: Marginale tarieven per vermogensschijf (in miljoen euro)

	Ecolo-Groen <i>individueel netto^b</i>	PS <i>individueel bruto^c</i>	PVDA-PTB ^a <i>gezin netto^b</i>
0 – 2.5	0%	0%	0%
2.5 – 5	0.4%	0%	0%
5 – 10	0.8%	1%	2%
10 – 100	1.2%	1%	3%
100+	1.2%	2%	3%

^a Voor de narekening worden de drempels van het PVDA-PTB voorstel gedeeld door twee, aangezien de herwogen erfenissendata enkel op individueel niveau beschikbaar zijn. Zie Box 3 voor verdere toelichting en robuustheidschecks.

^b *Netto-vermogen*: na aftrek van schulden.

^c *Bruto-vermogen*: zonder aftrek van schulden.

Het Ecolo-Groen voorstel en het PS-voorstel zouden naar schatting respectievelijk 134 102 en 46 643 belastingplichtigen raken, 1.5 en 0.5% van het totaal aantal volwassen individuen (Tabel 2). Het PVDA-PTB voorstel treft dan 134 102 belastingplichtigen (1.5% van het totaal aantal volwassen individuen), evenveel als het Ecolo-Groen voorstel, aangezien in de narekening beide vanaf 2.5 miljoen euro netto individueel vermogen belasten.

Het Ecolo-Groen voorstel zou jaarlijks tussen 2.7 (sterke gedragsreactie) en 3.5 miljard (geen gedragsreactie) opbrengen. Voor het PS-voorstel is dit 2.2 tot 3.1 miljard, voor het PVDA-PTB-voorstel 4.1 tot 11.7 miljard. De totale belastingdruk op vermogen in België zou in het Ecolo-Groen voorstel met 0.08-0.11 %-punt toenemen, in het PS-voorstel met 0.07-0.10 %-punt en in het PVDA-PTB-voorstel met 0.13-0.36 %-punt. Meer informatie over de data en berekeningsmethode is beschikbaar in **Box 3**.

Box 3: Data en methode narekening vermogensbelastingconfiguraties

Inputdata. Voor de narekening wordt gebruikgemaakt van een geschatte vermogensverdeling op basis van herwogen erfenissendata, gecorrigeerd voor schenkingen vlak voor

Tabel 2: Geraamde jaarlijkse opbrengst en kenmerken per voorstel (in euro's van het eerste kwartaal van 2026)

	Ecolo-Groen	PS	PVDA-PTB (drempels ÷ 2) ^a
	<i>individueel</i>	<i>individueel</i>	<i>individueel</i>
Belastingplichtigen ^b (aantal)	134 102	46 643	134 102
Belastingplichtigen ^b (%)	1.5%	0.5%	1.5%
<i>Geen gedragsreactie</i>			
Opbrengst (mld. euro)	3.53	3.11	11.71
Effect op belastingdruk ^c	0.11%	0.10%	0.36%
<i>Zwakke gedragsreactie^d</i>			
Opbrengst (mld. euro)	3.20	2.71	8.33
Effect op belastingdruk ^c	0.10%	0.08%	0.26%
<i>Sterke gedragsreactie^e</i>			
Opbrengst (mld. euro)	2.74	2.18	4.14
Effect op belastingdruk ^c	0.08%	0.07%	0.13%
Eigen raming indieners ^f (mld. euro)	–	2.5	8

^a Drempels van het eigenlijke PVDA-PTB voorstel (op gezinsniveau) gedeeld door twee, wat overeenkomt met de veronderstelling dat elk gezin uit twee volwassenen met een gelijk aandeel in het gezinsvermogen bestaat. Zie Box 3 voor verdere toelichting.

^b Aantal individuen van 20 jaar en ouder.

^c Dit is de stijging in de effectieve belastingdruk op vermogen over de volledige populatie (dus niet enkel over individuen die onderhevig zijn aan de vermogensbelastingsconfiguratie), gedefinieerd als de belastingopbrengst gedeeld door het netto-vermogen. Deze definitie veronderstelt dat de gedragsreactie het werkelijke vermogen niet vermindert.

^d Elasticiteit van 7.

^e Elasticiteit van 17.

^f Raming indieners zoals vermeld in de toelichting bij de wetsvoorstellen. Voor het Ecolo-Groen voorstel is geen raming beschikbaar. De toelichting bij het PS voorstel vermeldt 2.5 miljard als een bovengrens van het opbrengstpotentieel. De toelichting bij het PVDA-PTB voorstel schat de opbrengst zonder gedragseffecten op 10.78 miljard en de opbrengst met gedragseffecten op 8 miljard.

Noot: Zie Box 3 voor toelichting over de data en methode van de narekening.

overlijden en herschaald naar de nationale rekeningen (zie Box 2). De meest recente schatting op basis van herwogen erfenissendata is voor 2022. Om de ruis te beperken die ontstaat doordat het aantal zeer rijke overledenen van jaar tot jaar verschilt, wordt het gemiddelde van de schattingen voor 2020-2022 gebruikt. Om een inschatting te maken van het huidige opbrengstpotentieel, worden de inputdata herschaald naar het privaat nettovermogen in het eerste kwartaal van 2026 (het laatste beschikbare datapunt hiervoor). Een gedetailleerde beschrijving van deze herschaling is beschikbaar in de technische bijlage.

Aanpassing drempelwaarden bij narekening PVDA-PTB voorstel. De drie wetsvoorstellen verschillen in het niveau waarop de belasting geheven wordt: Ecolo-Groen en PS belasten op individueel niveau, PVDA-PTB op gezinsniveau. De herwogen erfenissendata is enkel op individueel niveau en niet op gezinsniveau beschikbaar.

Om de narekening consistent uit te voeren met dezelfde inputdata, worden de drempelwaarden van het PVDA-PTB voorstel gedeeld door twee (2% tarief start bij 2.5 miljoen euro individueel vermogen in plaats van 5 miljoen euro gezinsvermogen, en 3% tarief bij 5

miljoen euro individueel vermogen in plaats van 10 miljoen euro gezinsvermogen). Deze assumptie komt overeen met de veronderstelling dat elk gezin bestaat uit twee volwassenen met een gelijk aandeel in het gezinsvermogen. Na de correctie van de drempelwaarden wordt de narekening van het PVDA-PTB voorstel dan op individueel niveau uitgevoerd, net zoals voor de andere twee voorstellen.

Het netto-effect van de PVDA-PTB drempelwaarde-correctie is ambigu, omdat in realiteit (i) de gezinsgrootte niet steeds twee is en (ii) de verdeling binnen gezinnen ongelijk is. Daardoor kan de halvering van de drempelwaarde de opbrengst zowel onderschatten (individueel wiens netto gezinsvermogen boven 5 miljoen ligt maar die individueel minder dan 2.5 miljoen bezitten worden immers foutief achterwege gelaten^{a)}) als overschatten (individueel wiens netto gezinsvermogen onder 5 miljoen ligt maar die individueel meer dan 2.5 miljoen bezitten worden immers foutief meegenomen in de narekening). Onderaan in deze Box wordt een robuustheidscheck besproken die de impact van deze assumptie op de resultaten van de narekening van het PVDA-PTB voorstel onderzoekt.

Gedragseffecten. Voor de gedragseffecten volg ik exact de methode en assumpties gebruikt door het Federaal Planbureau in haar narekening voor de verkiezingen van 2024 (Bastin en Van Camp 2024). De resultaten worden gerapporteerd volgens drie scenario's voor de gedragsreactie van belastingplichtigen: geen gedragsreactie, een zwakke gedragsreactie (elasticiteit van 7) en een sterke gedragsreactie (elasticiteit van 17). De zwakke en sterke gedragsreacties komen overeen met respectievelijk de onder- en bovengrens van de gedragseffecten voor een goed ontworpen vermogensbelasting zoals hierboven besproken.^{b)}

De gedragseffecten worden als volgt meegenomen. Eerst wordt voor elk individu de gemiddelde belastingdruk over het niet-vrijgesteld vermogen berekend (voor een individu met een nettovermogen van 7.5 miljoen onder het Ecolo-Groen voorstel is dit bijvoorbeeld 0.6%, namelijk 2.5 miljoen aan 0.4% en 2.5 miljoen aan 0.8%). Dan wordt het vermogen na gedragseffecten van elk individu bekomen volgens volgende formule: $W_i^{\text{na}} = W_i^{\text{voor}} \cdot (1 - \varepsilon \cdot t_i)$, waarbij W_i^{na} en W_i^{voor} respectievelijk het vermogen na gedragseffecten en het vermogen voor gedragseffecten van individu i zijn, ε de elasticiteit van de gedragsreactie, en t_i het gemiddelde belastingtarief (op het niet-vrijgesteld vermogen) waar individu i aan onderhevig is.^{c)} Vervolgens wordt op basis van het vermogen na gedragseffecten W_i^{na} de belastingopbrengst per individu berekend.^{d)} De totale belastingopbrengst is dan de som van de opbrengst over alle individuen, rekening houdend met de gewichten van de herwogen erfenissendata.

Vrijstelling effectentaks. De Ecolo-Groen en PS voorstellen voorzien in een vrijstelling voor de effectentaks. De effectentaks wordt in het Ecolo-Groen voorstel afgetrokken van de te betalen belasting en in het PS voorstel van de belastbare basis. Het is echter niet mogelijk op basis van de beschikbare data om te bepalen welk deel van het vermogen van een individu of gezin aan de effectentaks onderhevig is. Gedurende de eerste twee jaarlijkse referentieperiodes^{e)} bedroeg de opbrengst van de effectentaks geheven op rekeningen aangehouden door natuurlijke personen^{f)} gemiddeld 20.8 miljoen^{g)} (Rekenhof 2024). De

opbrengst gerapporteerd in Tabel 2 ligt dan maximaal 20.8 miljoen euro lager in het Ecolo-Groen voorstel en maximaal 0.4 miljoen in het PS voorstel.^h

Robuustheidscheck op basis van gecorrigeerde enquêtedata op gezinsniveau. Zoals hierboven al vermeld is de vermogensverdeling op basis van de herwogen erfenissendata enkel beschikbaar op individueel niveau. Een alternatieve databron voor de narekening zijn de enquêtedata uit de Household Finance and Consumption Survey (HFCS). Dergelijke enquêtedata zijn wel beschikbaar op gezinsniveau maar bevatten geen individuele vermogensinformatie.

Vermogensenquêtes onderschatten de vermogensverdeling (Box 1). Om deze onderschatting te corrigeren, kan gebruik worden gemaakt van de ECB Distributional Wealth Accounts (DWA) methodologie. Deze DWA-correctie bestaat in essentie uit twee stappen: de enquête wordt uitgebreid met een verbeterde schatting voor de top van de verdeling op basis van rijkenlijsten, en de vermogenscategorieën worden herschaald naar de nationale rekeningen. De meest recente HFCS-data zijn beschikbaar voor 2023. Om een inschatting te maken van het huidige opbrengstpotentieel van een vermogensbelasting, worden de inputdata herschaald naar het privaat nettovermogen in het eerste kwartaal van 2026 (het laatste beschikbare datapunt hiervoor). Een gedetailleerde beschrijving van de toepassing van deze methodologie en de herschaling is beschikbaar in de technische bijlage.

De resultaten van de narekening op basis van de HFCS-data met DWA-correctie impliceren een substantieel groter opbrengstpotentieel dan de resultaten op basis van de herwogen erfenissendata. Enerzijds kan dit grotere opbrengstpotentieel verklaard worden door een netto onderschatting van het opbrengstpotentieel van het PVDA-PTB voorstel onder de hierboven beschreven drempelwaarde-correctie. Anderzijds kan het grotere opbrengstpotentieel ook verklaard worden door de substantieel grotere vermogensconcentratie aan de absolute top van de verdeling in de HFCS-data met DWA-correctie.

De substantieel grotere vermogensconcentratie aan de absolute top van de verdeling onder de DWA-correctie gaat gepaard met belangrijke onzekerheid. Ten eerste worden journalistieke rijkenlijsten gebruikt om de top van de verdeling te schatten. Ten tweede veronderstelt die schatting van de top van de verdeling een bepaalde verdelingsvorm (Pareto-verdeling). Ten derde wordt de vermogenssamenstelling aan de top van de verdeling opgelegd op basis van externe, niet op België betrekking hebbende informatie. Die vermogenssamenstelling is bepalend voor het topaandeel via de herschaling naar de nationale rekeningen.

Ook de herwogen erfenissendata gaan gepaard met onzekerheid over de absolute top van de verdeling. Zoals toegelicht in Box 2, worden in de data onderliggend aan de analyse hier uit voorzichtigheid niet gecorrigeerd voor niet-aangegeven off-shore vermogen of vermogen in private stichtingen. In die zin bieden de herwogen erfenissendata een plausibele ondergrens van de vermogensconcentratie aan de absolute top van de verdeling, en dus het opbrengstpotentieel van een vermogensbelasting.

^hEen gelijkaardige redenering geldt voor de nettogezinsvermogen boven 10 miljoen, aangezien onder het PVDA-PTB voorstel dergelijk vermogen dan aan 3% in plaats van 2% belast wordt.

^bIn de sectie rond gedragseffecten.

^cDe gedragseffecten worden technisch gezien uitgedrukt als elasticiteit $\varepsilon = \frac{\partial W/W}{\partial (1-t)/(1-t)}$. Een exactere benadering zou dan ook zijn om de volgende formule toe te passen: $W_i^{na} = W_i^{voor} \cdot (1 - t_i)^\varepsilon$. Hier volg ik het Federaal Planbureau in haar lineaire benadering. De lineaire benadering impliceert iets grotere gedragseffecten dan de meer exacte benadering.

^dIndividueen van wie het vermogen na gedragseffecten W_i^{na} onder de drempel zakt, betalen geen belasting meer en worden niet langer als belastingplichtige geteld.

^eEindigend in 2021 en 2022. De effectentaks wordt berekend op het gemiddelde bedrag op effectenrekeningen van 1 oktober tot en met 30 september in het volgende jaar. Voor latere referentieperiodes is publiek geen breakdown beschikbaar tussen natuurlijke en rechtspersonen.

^fDe opbrengst afkomstig van effectenrekeningen aangehouden door natuurlijke personen beslaat slechts gemiddeld 4.1% van de totale opbrengst van de effectentaks.

^gUitgedrukt in euro's van het eerste kwartaal van 2026, gebruikmakend van de BBP deflator gepubliceerd door de Nationale Bank.

^hNiet alle natuurlijke personen die aan de effectentaks onderhevig zijn zouden geraakt worden door de Ecolo-Groen en PS voorstellen, vandaar dat het hier gaat om een absolute bovengrens. Voor de berekening van het PS maximum wordt bovendien uitgegaan van het maximale tarief (2%), terwijl de meeste natuurlijke personen onderhevig aan een effectentaks hoogstwaarschijnlijk slechts onder het 1%-tarief van het PS voorstel zouden vallen.

Impact op de belastingdruk op vermogen in België

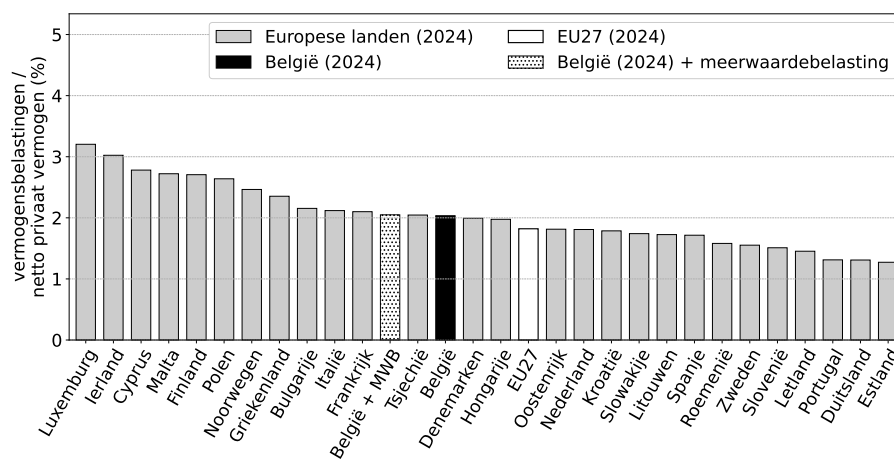
Om de impact van de voorgestelde vermogensbelastingen te evalueren, is het belangrijk om de belastingdruk op vermogen in België in rekening te brengen en te analyseren wat de impact van de wetsvoorstellen is. Hiervoor baseer ik me op de meest recente belastingsinformatie gepubliceerd door de Europese Commissie (European Commission 2026a) en schattingen van het privaat nettovermogen van de World Inequality Database. Technische informatie over beide bronnen is beschikbaar in **Box 4**.

De totale belastingdruk op vermogen bedraagt in België ongeveer 2.03%, en zou met de nieuwe meerwaardebelasting op ongeveer 2.05% komen te liggen (Figuur 4, paneel a). De voorgestelde vermogensbelastingen zouden de belastingdruk op vermogen in België met 0.08-0.11%-punt (Ecolo-Groen), 0.07-0.10%-punt (PS) of 0.13-0.36%-punt (PVDA-PTB) verhogen (Figuur 4, paneel b).

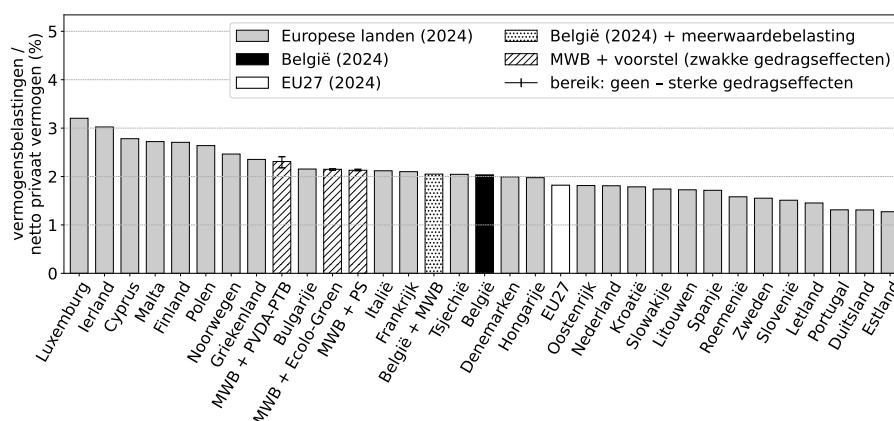
Deze cijfers moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden. Het gebruikte belastingconcept is zeer breed (zie Box 4). Daarnaast is dit een indicator van de totale belastingdruk op vermogen, en niet de belastingdruk op het vermogen van individuen die onderhevig zijn aan de vermogensbelasting.

Box 4: Technische informatie over de berekening van de belastingdruk op vermogen in België

Het Directoraat-Generaal Belastingen en Douane-unie (DG TAXUD) van de Europese Commissie publiceert jaarlijks een overzicht van de belastingtrends in de 27 EU-lidstaten en Noorwegen. Als deel van deze datarelease, wordt ook jaarlijks een overzicht van de belastingen op vermogen gepubliceerd. De recentst beschikbare cijfers zijn voor 2024.

(a) Huidige belastingdruk

(b) Belastingdruk met voorgestelde vermogensbelastingen

Figuur 4: Belastingdruk op vermogen in België en Europese landen met en zonder voorgestelde vermogensbelastingen, 2024. De belastingdruk wordt uitgedrukt als percentage van het totaal netto privévermogen. Belastingen op vermogen worden gedefinieerd conform de DG TAXUD definitie (zie Box 4), en bevatten alle belastingen op vermogensinkomsten, vermogensoverdrachten, en vermogensbezit. Voor Noorwegen werd de speciale belasting op olie en gas niet meegerekend, in afwijking van de DG TAXUD conventie. De meerwaardebelasting werd opgenomen ter hoogte van 500 miljoen euro, conform de langetermijnopbrengstschatting. Totaal netto privévermogen is het totale vermogen van huishoudens en non-profit instellingen, min de schulden van deze sectoren. **Bron:** Eigen berekeningen op basis van European Commission (2026a) en wid.world.

DG TAXUD hanteert een brede definitie van belastingen op vermogen (European Commission 2026b). Er wordt een opsplitsing gemaakt in vier categorieën: (i) belasting op het inkomen van vennootschappen (voornamelijk vennootschapsbelasting en roerende voorheffing vennootschappen); (ii) vermogensinkomensbelasting op huishoudens (voornamelijk roerende voorheffing natuurlijke personen); (iii) belasting op het inkomen van zelfstandigen (personenbelasting en socialezekerheidsbijdragen zelfstandigen); en (iv) belastingen op bezit en overdracht van vermogen (registratierechten, onroerende voorheffing, erf- en schenkbelasting, effectentaks, ...), waaronder DG TAXUD ook diverse belastingen op ondernemingen meeneemt (bankenheffing, nucleaire repartitiebijdrage, verkeersbelasting van bedrijven, ...).

DG TAXUD vergelijkt de belastingen op vermogen met een relatief brede maatstaf voor vermogensinkomsten. Deze brede maatstaf omvat (i) netto-exploitatie-overschot van vennootschappen; (ii) netto-exploitatie-overschot van huishoudens (i.e., werkelijke en geïmputeerde huurinkomsten) en van non-profit instellingen; (iii) netto gemengd inkomen van zelfstandigen; (iv) netto ontvangen inkomsten uit vermogen (exclusief dividenden); en (v) dividenden ontvangen uit het buitenland (binnenlandse dividenden zijn al inbegrepen in het netto-exploitatie-overschot).^a Deze brede maatstaf voor vermogensinkomsten kent verschillende tekortkomingen (European Commission 2004, 2026b). Zo kunnen vermogensbelastingen betaald in een bepaald jaar betrekking hebben op vermogensinkomsten van voorgaande jaren, wat de indicator vertekent en vergelijking bemoeilijkt, en worden (zowel gerealiseerde als ongerealiseerde) meerwaarden niet in rekening gebracht, waardoor de maatstaf voor vermogensinkomsten niet volledig is.

In de bijhorende methodologische nota van de DG TAXUD datarelease wordt expliciet vermeld dat de belastingdruk niet ten opzichte van vermogen of vermogensoverdrachten wordt uitgedrukt omdat dergelijke informatie niet in de nationale rekeningen beschikbaar is (European Commission 2026b). Nochtans bevatten de nationale rekeningen wel gegevens over financiële activa en schulden, en voor vrijwel alle landen ook gegevens over niet-financiële activa. De World Inequality Database (WID) publiceert schattingen van het privaat nettovermogen per land (gebaseerd op de nationale rekeningen en waar nodig met schattingen voor niet-financiële activa), die gebruikt kunnen worden om de belastingdruk op vermogen te berekenen. De WID definieert privaat nettovermogen als het totale vermogen van huishoudens en non-profit instellingen, min de schulden van deze sectoren.

In de technische bijlage worden verschillende alternatieve specificaties van de belastingdruk op vermogen in België berekend, ten opzichte van zowel de DG TAXUD maatstaf voor vermogensinkomsten als het privaat nettovermogen van de WID.

^a Bij (i)-(iii) slaat netto op het in mindering brengen van depreciatie, bij (iv) op het saldo van de ontvangen min betaalde vermogensinkomsten.

Conclusie

Dit GEI toont aan dat een Belgische vermogensbelasting een substantieel opbrengstpotentieel heeft, ook rekening houdend met gedragseffecten. De drie nagerekende voorstellen leveren naar schatting tussen 2.2 en 11.7 miljard euro op. De gedragseffecten die de opbrengst verminderen zijn in belangrijke mate beleidsafhankelijk en kunnen door slimme ontwerpkeuzes worden beperkt. De totale belastingdruk op vermogen in België bedraagt ongeveer 2% en zou toenemen met 0.1-0.4%-punt, afhankelijk van het voorstel en de veronderstelde gedragseffecten.

Een belangrijke kanttekening is dat dit GEI zich beperkt tot het opbrengstpotentieel en de belastingincidentie. De bredere wenselijkheid van een vermogensbelasting hangt ook af van praktische en normatieve overwegingen die hier niet aan bod komen.

Referenties

- Advani, Arun en Hannah Tarrant (sep 2021). "Behavioural Responses to a Wealth Tax". In: *Fiscal Studies* 42.3–4, p. 509–537. ISSN: 0143-5671, 1475-5890. DOI: [10.1111/1475-5890.12283](https://doi.org/10.1111/1475-5890.12283). URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1475-5890.12283> (bezocht op 03-07-2024).
- Apostel, Arthur (2025). *Belgian Wealth Inequality, 1935-2022*. Working paper 477. National Bank of Belgium. URL: <https://www.nbb.be/en/publications-and-research/publications/all-publications/belgian-wealth-inequality-1935-2022>.
- (2026a). "Pre-Death Gifts and Regressive Wealth Transfer Taxation: Evidence from Belgium". Ghent University Working Paper.
 - (2026b). "Wealth Transfers in Belgium, 1840-2022". Unpublished working paper.
- Bastin, Thérèse en Guy Van Camp (2024). *Berekening van de Budgettaire Impact van Een Belasting Op Grote Vermogens Vóór Macroeconomische Effecten*. Working paper 8. Brussel: Federaal Planbureau, p. 35. URL: <https://www.plan.be/nl/publicaties/berekening-van-de-budgettaire-impact-van-een>.
- ECB (2024). *Experimental Distributional Wealth Accounts (DWA) for the Household Sector*. URL: https://data.ecb.europa.eu/sites/default/files/2024-01/DWA%20Methodological%20note_0.pdf.
- European Commission (2004). *An Implicit Tax Rate for Non-Financial Corporations: Definition and Comparison with Other Tax Indicators*. Working paper 5/2004.
- (2026a). *Data on Taxation Trends*. URL: https://webgate.ec.europa.eu/taxation_customs/redisstat/databrowser/explore/all/DATA_ON_TAX?lang=en (bezocht op 10-09-2026).
 - (2026b). *Data on Taxation Trends Methodological and Explanatory Notes*, p. 60. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/economic-analysis/data-taxation-trends_en.
- Rekenhof (2024). *Jaarlijkse Taks Op de Effectenrekeningen*. URL: <https://www.ccrek.be/nl/publicatie/jaarlijkse-taks-op-de-effectenrekeningen>.